

1944, október 13. Banská Bystrica. — Nariadenie veliteľa I. čs. armády gen. R. Viesta o trestaní zbabelosti prejavenej v boji s nepriateľom.

Vec: Chovanie sa vojska v boji
a trestné následky.

Podľa rozdeľovníka

Aby naša armáda dobre splnila svoj dejinný úkol, je potrebné, aby každý jej príslušník si uvedomil dôležitosť a význam dnešnej dejinnej chvíle. V presvedčení, že bojujeme spravodlivý a svätý boj, z lásky k národu a vlasti, potrebné je, práve v dnešných ťažkých chvíľach všetkým príslušníkom čs. armády vypäť všetky svoje sily a vyvinúť svoje najlepšie vedomosti, schopnosti a vojenské cnosti. Platí to rovnakou mierou na predstavených ako podriadených, aparát veliaci i poslúchajúci (výkonný).

Keď na jednej strane *veliteľ vedie boj podľa premysleného a predom dobre rozváženého plánu so snahou neobetovať nezodpovedne ani jeden ľudský život*, na druhej strane *musí vojak nastupovať do boja s plnou dôverou vo svojho veliteľa a s vedomím súdržnosti*, že len súčinnosťou každého jednotlivca a všetkých spolu dosiahne sa úspech. Povinnosťou každého vojaka bez rozdielu je *bojovať s húževnatou vytrvalosťou cez všetky aj tie najťažšie prekážky, vzájomne, menovite v boji, druh druhu podporovať a sa neopúšťať, bezvýhradne a ochotne poslúchať a vykonávať rozkazy veliteľov. Pri odrazení alebo rozprášení útvaru každý jeho príslušník je povinný v zmysle čl. 51 sl. predp. A-I-1 ihneď sa zhromaždiť na mieste predom označenom, alebo na znamenie k tomu dané tak, aby bol schopný znovu boja. Odpovednosť za zhromaždenie a za ďalšie použitie útvaru preberá tu, ak niet vlastného veliteľa, hodnosťou najvyšší alebo služobne najstarší, alebo aj najodhodlanejší vojak. Ak takéto nové zoskupenie nie je možné, pripoja sa rozprášení vojaci k najbližšiemu vojenskému útvaru, s ktorým sa stretnú a prihlásia sa u jeho veliteľa.*

Každý príslušník vojska, ktorý neuvedomiac si dejinný význam svojho poslania, spreneverí sa týmto zásadám, sám sa vyraduje zo spoločnosti statočných ľudí a sám si pletie na seba bič, ktorý vo forme zaslúženého a spravodlivého trestu na neho nemilosrdne dopadne.

Vedomie veľkej dejinnej zodpovednosti a vedomie dôležitosti svedomitého a presného plnenia vojenských povinností každého jednotlivca viedlo veliteľa ČSA k tomu, že vyhlásil na niektoré najťažšie porušenia vojenských povinností a prestúpenia trestného zákona *stanné právo, t. j. trest smrti zastrelením, ktorý v prípade zbabelosti, prejavenej v rozhodnom okamžiku boja má byť ako podľa voj. trestného zákona, tak aj v zmysle čl. 52 služ. predp. A-I-1 vykonaný ihneď na mieste činu a pred tvárou vojska bez súdneho prejednávania.*

Podľa vojenského trestného zákona každý predstavený je povinný v prípadoch, kde by sa zdráhanie podriadeného bojovať s nepriateľom, alebo jeho utekanie z poľa mohlo byť spojené s okamžitým nebezpečenstvom pre službu alebo pre ducha vojska, sám na mieste skoliť toho, kto sa takto previnil, alebo nariadiť to okamžite vykonať. Ak to predstavený opominie, bude sám postavený pred poľný súd pre ťažký zločin zbabelosti.

Keďže, ako sa zistilo, príčinou zbabelého chovania nebýva vždy nedostatok vojenských cností a bojovej morálky, ale toto často je vyvolané najrôznejšími okolnosťami, rozhodol som sa k opatreniu, ktorým *zmocňujem veliteľov, počínajúc veliteľom roty, aby — ak len vojenská situácia a morálka vojenskej jednotky ne-*

vyžaduje okamžitého odstrašujúceho zákroku zastrelením a zbabelí jednotlivci skýtajú dostatočnej záruky, že v budúcnosti zbabelosti sa už nedopustia — *vinníkom celkom náhodile a ojedinele sa dopustivším zbabelého činu, podľa svojho najlepšieho uváženia namiesto zastrelenia na mieste činu vhodným bojovým zaradením do najnebezpečnejších formácií, ktoré prevedie príslušný veliteľ skupiny, dali možnosť udatným alebo hrdinským činom odčiniť svoje previnenie a zmazať tak večnú hanbu.* V takýchto prípadoch velitelia dajú ihneď eskortovať zbabelcov na veliteľstvo skupiny cieľom nového zaradenia a podajú ihneď na zbabelcov trestné oznámenie a súčasne s ním oznámia poľnému prokurátorovi svoje rozhodnutie o novom bojovom zaradení zbabelca. Poľní prokurátori povedú v takýchto prípadoch pokračovanie na slobode. Ak takíto previnilci udatnosťou a statočnosťou v boji *odčinia si svoje previnenie, zaručujem im beztrestnosť a úplnú rehabilitáciu.* — Zdôrazňujem, že na zbabelosť v stannom pokračovaní jediným a v normálnom trestnom pokračovaní obvyklým trestom je *trest smrti, ktorému trestu previnilec i tak skôr alebo neskôr neujde.* Ak zbabelec nebude v zmysle čl. 52 A-I-1 skolený hneď na mieste a velitelia nepoužijú zbabelca k novému bojovému úkolu (buď preto, že je nebezpečie opakovania alebo pre iné príčiny), treba zbabelca s najpotrebnejšími dátami a údajmi o previnení ihneď eskortovať k poľnému prokurátorovi, ktorý bezodkladne prevedie potrebné vyšetrovanie a postaví zbabelca pred stanný súd. Velitelia všetkých stupňov poľného prokurátora a stanný súd pri vyšetrovaní musia všemožne podporovať.

Uvedeným opatrením o novom zaradení zbabelca do boja, ktoré sa nesmie zmeniť v slabosť u žiadneho veliteľa — ktorý musí stále mať na zreteli povinnosť, uloženú mu trestným zákonom, sledujem jediný cieľ, aby morálka nášho vojska bola zodpovedná a primeraná veľkosti a významu cieľa, ktorý svojim bojom chceme dosiahnuť, a preto očakávam od všetkých príslušníkov armády, že to takto aj správne pochopia a vynaložia všetky svoje sily a schopnosti k čo najskoršiemu dosiahnutiu spoločného nášho cieľa.

Dostanú: Všetky veliteľstvá, úrady, ústavy, veliteľstvá skupín I.—VI., let. skupina, HVZ.

Za správnosť:
náčelník štábu V. 1. ČS armády
na Slovensku
mjr. gšt. Július Nosko
mjr. Nosko

Veliteľ I. ČSA:
div. gen. Rudolf Viest v. r.

VHA Praha. DO, Slovenské povstání, kart. 106. Přílohy k vojnovému denníku 13. 10. 1944.
Originál. Cyklostyl. — Číslo: 12 417/Dôv. just. 1944.